

Motion till riksdagen 2019/20:1618

av **Elin Segerlind m.fl. (V)**

Hållbara hav

---

1 Innehållsförteckning

1 Innehållsförteckning	1
2 Förslag till riksdagsbeslut.....	2
3 Haven som ekosystem är hotade	3
3.1 Åtgärder krävs globalt, inom EU och nationellt	3
4 Ingen övergödning.....	4
4.1 Öka takten i åtgärdsprogram för vatten- och havsmiljön och stärk samordningen	5
4.2 Inför skatt på konstgödsel	5
4.3 Stärk lokala stödet för våtmarker och andra vattenvårdande åtgärder	6
4.4 Skapa möjligheter för hållbara marina näringar	7
5 Intakta ekosystem med hållbart fiske	7
5.1 Inför ytterligare reglering av fisket för att stärka torskbeståndet	8
5.2 Begränsa bottentrålningen	9
5.3 Fasa ut skadliga fiskemetoder och premiera de skonsamma	10
5.4 Inför förbud mot ålfiske	10
5.5 Effektivare fiskeövervakning.....	11
5.6 Öka skyddet av havsområden	11
6 Mikroplaster och farliga ämnen.....	12
6.1 Inför nationellt förbud mot försäljning av plastbärkassar.....	14
6.2 Inför ytterligare pantsystem för plastprodukter	14
6.3 Ställ högre krav på plastproducenterna.....	15
6.4 Minska fosforns belastning på miljön.....	15

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillse att åtgärdsprogram inom vatten- och havsmiljöförvaltning och svenska landsbygdsprogrammet samordnas så att de innehåller de åtgärder som krävs för att minska näringsämnestillförseln till nivåer som möjliggör en vattenmiljö fri från övergödning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Jordbruksverket ett förlängt uppdrag att arbeta med förslag på hur hållbart vattenbruk kan utvecklas i våra kustsamhällen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att ett nödstopp för torskfisket förlängs samt utvidgas till att gälla för hela Östersjön och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att fiskestopp införs på sill, skarpsill och plattfiskar i torskens lekområden under lekperioden i Östersjön och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör driva krav på att det kommersiella fisket på torsk i Kattegatt stoppas under 2020 och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att Sverige och Finland gemensamt inför förbud för trålfiske på strömming i Ålands hav och sydvästra Bottenhavet i lämplig omfattning för att stärka det ekologiska systemet och småskaliga kustfisket och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för ett förbud mot icke-skonsam bottentrålning inom EU och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder som fasar ut skadliga fiskemetoder på kritiska fiskbestånd samt premierar passiva fiskeredskap och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör införa ett förbud för riktat fiske på ål och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU inför förbud mot riktat fiske på ål inom EU och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på strategi och målsättning om att öka skyddet av ekologiskt representativa, sammanhängande och funktionella marina områden till minst 20 procent och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i förhandlingar om globalt havsavtal bör driva krav om att skydda minst 30 procent av de globala marina områdena senast 2030 och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i förhandlingar om havsrättskonventionen bör driva krav om införande av moratorium mot gruvdrift på djuphaven och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör införa ett förbud mot plastbärkassar och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på etappmål för hållbar återföring av fosfor och tillkännager detta för regeringen.

3 Haven som ekosystem är hotade

Fungerande ekosystem är grunden för vår överlevnad och framtida välfärd. Sverige har som övergripande mål att våra havsområden ska uppnå ett gott miljötillstånd där organismerna i havet är välmående och resurserna nyttjas uthålligt. Ett flertal av våra miljökvalitetsmål fungerar som viktiga redskap för att nå detta tillstånd i vår havsmiljö. Dit hör bl.a. Ingen övergödning, Hav i balans samt Levande kust och skärgård, Levande sjöar och vattendrag och Ett rikt växt- och djurliv. Naturvårdsverkets senaste prognos bedömer dock att inget av dessa mål kommer att nås till 2020, vilket var ambitionen när miljökvalitetsmålen antogs.

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) konstaterar att trots ett omfattande och långvarigt åtgärdsarbete för en bättre havsmiljö finner man fortfarande många tecken på att miljötillståndet i Nordsjön och Östersjön inte är tillfredsställande. De största problemen är kopplade till övergödning, farliga ämnen, fysisk exploatering och fiske. Samtidigt ökar påverkanstrycket från en mängd näringar. Visserligen minskar gamla miljögifter i djur och växter men det har i stället tillkommit nya. Den svåra problematiken med omfattande syrebrist och döda bottnar i Östersjön består. Tillförsel av organiskt material ökar i både Östersjön och Västerhavet, och Östersjön är fortfarande starkt påverkat av övergödning och överfiske. Mikroplaster påverkar jordens samtliga marina miljöer och ger negativa effekter även i Sveriges havsområden.

Det är dock viktigt att även konstatera att miljöåtgärder ger faktiska resultat. På ett flertal ställen runt våra kuster ser man positiva effekter av att utsläppskällor med fosfor och kväve åtgärdats på land genom bättre rening. Våra havsörnar – som på 1970-talet nästan var utrotade – finns i dag i ett bestånd av 700 häckande par genom förbud av farliga miljögifter. Det visar att miljöåtgärder ger resultat.

3.1 Åtgärder krävs globalt, inom EU och nationellt

Sveriges 16 nationella miljökvalitetsmål med etappmål utgör en god grund för att vidta nödvändiga åtgärder såväl nationellt och regionalt som lokalt för att förbättra vår havsmiljö. Regeringen har inrättat ett miljömålsråd som från och med 2016 årligen ska presentera åtgärdslistor som myndigheterna åtar sig att vidta för att öka takten med att nå miljömålen. Därutöver har även strategiskt viktiga myndigheter fått i uppdrag att upprätta en plan med åtgärder som bidrar till att klara miljömålen. Sedan 2015 har regeringen också upprättat en svensk maritim strategi som med helhetsperspektiv ska främja näringarna och vars vision även omfattar minskad miljöbelastning. Regeringen beslutade samma år om havsplaneringsförordningen. Enligt förordningen ska havsplaner tas fram för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet. Havsplanerna ska bl.a. bidra till att havets resurser används hållbart och att näringar kan utvecklas samtidigt som god havsmiljö uppnås. I havsplanerna ska näringspolitiska mål, sociala mål och miljömål integreras. Förslag på planer tas fram av Havs- och vattenmyndigheten (HaV), som har regeringens uppdrag att genomföra en sammanhållen havs- och vattenpolitik,

för att sedan beslutas av regeringen. Förslag på havsplaner ska lämnas till regeringen i slutet av 2019.

För att vända den negativa utvecklingen och stimulera ett hållbart nyttjande av havens resurser har EU även infört havsmiljödirektivet som i Sverige genomförts genom miljöbalken och havsmiljöförordningen. Att uppnå god miljöstatus enligt havsmiljöförordningen är en miljömålsprecisering. För att uppfylla lagstiftningens krav och Sveriges åtaganden enligt direktivet har HaV 2015 tagit fram ett åtgärdsprogram som riktar sig till myndigheter och kommuner. För Östersjöregionen har EU även en specifik Östersjöstrategi som också omfattar ett flertal landbaserade åtgärder.

Av stor betydelse för att bl.a. nå miljökvalitetsmålet Hav i balans är utformandet och genomförandet av åtgärdsprogrammen inom havs- och vattenförvaltningen. Vatten-delegationerna vid de länsstyrelser som är vattenmyndigheter tog 2016 fram förslag till åtgärdsprogram för de fem vattendistrikten enligt vattenförvaltningsförordningen, utöver det åtgärdsprogram som HaV tagit fram för havsmiljön enligt havsmiljöförordningen. Vattenmyndigheternas förslag på åtgärdsprogram försvagades dock efter regeringens prövning vilket försvårar våra möjligheter att värna våra vattenecosystem. I åtgärdsprogrammet redovisas de miljökvalitetsnormer som ska uppfyllas, vilka åtgärder som behövs för att uppfylla dem, vilka myndigheter, länsstyrelser och kommuner och andra aktörer som ska vidta åtgärder och när åtgärder ska vara genomförda.

Det regionala arbetet inom ramen för konventionen för skydd av den marina miljön i Nordostatlanten genom Oskar (regional konvention om att skydda miljön i Nordostatlanten) och Helcom (Helsingforskommissionen) för Östersjön är centralt för framtagande av regleringar och samarbetsformer inom de maritima sektorerna för en hållbar förvaltning av nationernas gemensamma resurser. Besöksnäringen, inte minst ekoturism och fisketurism, växer snabbt och har utvecklats till en viktig näringsgren i Sverige. För att denna näring ska kunna fortsätta att växa är det viktigt att våra nationella och internationella målsättningar uppfylls. Att uppfylla våra miljöåtaganden kan därmed få positiva synergier på fler områden än bara för miljön.

4 Ingen övergödning

Övergödningen bedöms vara det mest akuta hotet mot våra havsmiljöer. Näringsämnen som kväve och fosfor finns naturligt i våra miljöer men när de i för stora mängder tillförs havet av mänskliga aktiviteter skapar det problem genom försämrade vattenkvalité och syrebrist. En vanlig effekt av övergödningen är ökad produktion av växtplankton och fintrådiga alger. Den stora mängden växtplankton kan leda till s.k. algblomningar och påverkar både badvattenkvaliteten och människors hälsa. För den biologiska mångfalden ger övergödning negativa effekter på flera sätt. Växtligheten förändras vilket ger försämrade möjligheter för många arter att finna föda och skydda sig. Det påverkar också relationerna mellan arterna. Om stora mängder av växtmaterialet som bildas faller till botten skapar det syrebrist och slår ut förutsättningar för arter som är bottenlevande. Östersjön har världens största områden av döda bottnar och där djupvattnet har permanent syrebrist. De syrefria bottenarna är inte enbart symtom på övergödning utan är även en betydande källa för fosforläckage vilket ytterligare ökar tillväxten av cyanobakterier.

Ett hav som förlorar produktivitet och attraktivitet påverkar stora samhällsvärden. Bara i Sverige vet vi att närmare 30 000 personer arbetar inom marin turism. Många

arbetstillfällena och värden står därmed under direkt hot om vi inte kan rädda de marina möjligheterna. För Sverige är den uppskattade totala årliga värdeförlusten 440–670 miljoner euro p.g.a. övergödningen. Många mänskliga aktiviteter bidrar till övergödningen. Näringsläckage från jord- och skogsbruk, trafiken både på land och till sjöss, avloppsreningsverk och industrier är exempel på några utsläppskällor som måste minska om situationen ska förbättras.

Miljömålet Ingen övergödning siktar på att gödande ämnen inte ska ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten. I vår havsmiljö är övergödningens problematiken störst i Östersjön. I Naturvårdsverkets fördjupade utvärdering av miljömålen 2019 konstateras att flera åtgärder har genomförts för att minska övergödningen de senaste åren och att man kan se effekt av förbättrat miljö tillstånd i vissa områden. Tillförseln av näringsämnen från Sverige minskar till våra omgivande hav vilket visar att vi påbörjat åtgärder som tar oss åt rätt håll men samtidigt är det fortsatt höga halter som redan finns i haven och som fortsätter att skapa negativ påverkan. Fosfortillförseln behöver minska betydligt mer för att nå målsättningar för Bottenviken och Egentliga Östersjön. Alla Sveriges havsbassänger, förutom Skagerack, är fortsatt klassade som övergödda och de syrefria bottarna fortsätter att breda ut sig.

Åtgärdsprogrammen inom vatten- och havsmiljöförvaltningen är viktiga styrmedel men analyser visar att de är otillräckliga. Relativt billiga åtgärder på jordbruksmark genomförs inte p.g.a. att det saknas styrmedel. Åtgärder inom jordbruket är begränsade till vad som kan finansieras genom befintliga medel i landsbygdsprogrammet och stöd till lokala vattenvårdsprojekt (LOVA). När åtgärdsprogrammet för havsmiljön togs fram utgick man ifrån att åtgärderna i vattenförvaltningens åtgärdsprogram skulle minska tillförseln av kväve och fosfor från land tillräckligt. Åtgärdsprogrammet för havsmiljön innehåller därför inga landbaserade åtgärder utan bara åtgärder i havet. De är dessutom inte fysiska utan utredande och kunskapsuppbyggande.

4.1 Öka takten i åtgärdsprogram för vatten- och havsmiljön och stärk samordningen

Vart fjärde år presenterar Naturvårdsverket en fördjupad utvärdering av miljömålen. I den utvärdering som presenterades 2019 konstateras att åtgärdstakten måste öka för att nå miljömålet Ingen övergödning. Bristen på fysiska landåtgärder är påtaglig och åtgärder i havet är utredande och kunskapsuppbyggande men inte fysiska. Det saknas således fysiska åtgärder som förbättrar tillståndet.

Regeringen bör tillse att åtgärdsprogram inom vatten- och havsmiljöförvaltning och svenska landsbygdsprogrammet samordnas så att de innehåller de åtgärder som krävs för att minska näringsämnestillförseln till nivåer som möjliggör en vattenmiljö fri från övergödning. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.2 Inför skatt på konstgödsel

Användning av konstgödsel, dvs. gödsel framställt genom industriella processer, bidrar till övergödningen och ger upphov till utsläpp av växthusgaser. Det finns därför starka skäl att begränsa användningen av handelsgödsel. Sverige hade skatt på konstgödsel under 25 år men detta avskaffades plötsligt av den borgerliga regeringen 2009. Skatten

på gödselmedel bestod av två delar, skatt på kväve i gödselmedlet och skatt på kadmium i gödselmedlet. Skatten på kväve togs ut med ett visst belopp per helt kilogram kväve i gödselmedlet under förutsättning att andelen kväve i medlet uppgick till minst 2 procent. Skatten på kadmium uppgick till ett visst belopp för varje helt gram kadmium i gödselmedlet till den del kadmiuminnehållet översteg fem gram per ton fosfor. Skatten omfattade endast gödselmedel som framställts på kemisk väg. Ett argument som bl.a. framfördes för avskaffandet av skatten var, från både intresseorganisationer och borgerliga partier, att den inte hade någon miljöeffekt. Studier har dock visat att denna slutsats är felaktig. I en forskningsartikel vid Århus Universitet 2017, som noggrant undersökt effekten av vår konstgödselskatt, befasts detta ytterligare. Även om beskattningen på kvävekomponenten var modest så resulterade den i att näringsläckaget av kväve reducerades med 6 procent per år dvs. ungefär 10 000 ton årligen. Beskattningsnivån på kadmiumkomponenten (korrelerat till mängden fosfor) har även den i tidigare studier visat att den gav effekt. För höga halter av kadmium ger negativa effekter både för miljön och folkhälsan.

Vänsterpartiet anser att det är angeläget att minska vårt jordbruks negativa effekter på miljö och klimat. En omställning till ett mer hållbart jordbruk bör omfatta styrmedel och åtgärder som styr i denna riktning samtidigt som förutsättningarna för att stärka vår nationella självförsörjningsgrad av livsmedel inte försvagas. För att minska övergödningen i ökad takt anser vi att det finns starka skäl att åter införa skatt på konstgödsel. Vi anser att en beskattning av konstgödsel i likhet med den som avskaffades 2009 åter bör införas men med en något högre beskattning på kvävekomponenten för ökad styrande effekt för att minska läckaget av kväve. Ett nytt stöd, som i omfattning motsvarar intäkterna från konstgödselskatten, bör återföras som stöd till jordbruket för hållbar gödselhantering och minskad övergödning.

Östersjöcentrum gjorde nyligen en modelleringsstudie som visar att om växtnäringsutnyttjandet ökar kan man minska övergödslingen och näringsöverskotten i marken. Stödet ska även kunna ges för att stimulera animalieproduktion som bygger på balans mellan antal djur och tillgänglig åkerareal, och som producerar en större andel av fodret lokalt, i syfte att optimera stallgödselhanteringen och därmed minska risken för växtnäringsförluster. Stöd ska även kunna utgå för investeringar i lantbruket för att förbättra lagring, hantering och transport av stallgödsel samt för kompetensutveckling för rådgivare och lantbrukare rörande hantering av växtnäringsämnen. Mer om stödet finns utvecklat i Vänsterpartiets motion 2019/20:2693 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

4.3 Stärk lokala stödet för våtmarker och andra vattenvårdande åtgärder

För att möjliggöra fler åtgärder som bl.a. minskar näringsbelastningen i våra vattendrag och hav föreslår Vänsterpartiet en ökning LOVA (Lokala vattenvårdsprojekt)- stödet med 100 miljoner kronor årligen. En ökad bidragsdel har lagt grunden för ökade möjligheter för både kommuner och lokala aktörer att söka bidrag enligt stödet. LOVA ger möjligheter till ett brett spektrum av åtgärder för att nå god vattenstatus, t.ex. öka upptag och återcirkulering av näringsämnen. För att minska övergödning kan en hög bidragsdel ges för t.ex. fosfordammar eller för att ta fram planer för vatten och avloppshantering, anlägga samt restaurera våtmarker m.m. Vänsterpartiets förslag på ökade

satsningar redogörs i vår motion 2019/20:2694 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

4.4 Skapa möjligheter för hållbara marina näringar

Akvakultur, eller vattenbruk som det även kallas, är en näring som ökar i intresse och utveckling på den svenska landsbygden och är ett bra exempel på omställning mot ett hållbart brukande av våra marina resurser. Eftersom det är en relativt ny näring med många nya innovativa verksamheter haltar regelverket och tillståndsprövningen. Vi ska ha ett starkt skydd för våra hav som under lång tid varit hårt påverkade av mänsklig verksamhet. Vänsterpartiet vill även uppmuntra och öka möjligheterna för utveckling av företag och innovationer som hjälper havet att återhämta sig, som stärker en hållbar blå näring och ökar levnadskraften för våra kustsamhällen.

Jordbruksverket antog 2012 en vattenbruksstrategi med stoppdatum 2020. Trots att deadline för strategin snart är här har inte alla nödvändiga åtgärder kommit på plats. Algodlingarna kan komma att bli en viktig komponent i havets tillfrisknande och som en delösning på klimatkrisen eftersom algodlingar bl.a. kan fungera som ett reningsverk och ta upp stora mängder kväve. Inom detta område finns behov av förenklat regelverk. Regeringen bör intensifiera arbetet för att få till en hållbar regelstruktur för de blåa näringarna. Regeringen bör ge Jordbruksverket ett förlängt uppdrag att arbeta med förslag på hur hållbart vattenbruk kan utvecklas i våra kustsamhällen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5 Intakta ekosystem med hållbart fiske

Målet för både Sveriges och EU:s gemensamma fiskeripolitik är att fisket bedrivs på ett varaktigt hållbart sätt som bidrar till att uppnå god miljöstatus samt att det ska bygga på vetenskapliga bedömningar av de resurser man exploaterar. Enligt vårt nationella miljömål Ett rikt växt- och djurliv ska den biologiska mångfalden bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt för nuvarande och framtida generationer och arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Även för att uppnå det nationella miljömålet Hav i balans samt levande kust och skärgård krävs att fisket bedrivs på ett långsiktigt hållbart sätt.

Många ekonomiskt viktiga fiskarter vandrar över stora områden och är inte bundna av gränser för nationella fiskezoner. Därför krävs fungerande internationellt samarbete för att kunna uppskatta storleken på sådana bestånd. Detta samarbete sker inom Internationella havsforskningsrådet (Ices) med biologer från alla kustländer runt Östersjön, Nordsjön och Nordostatlanten. Ices gör årligen beståndsuppskattningar. EU har en gemensam fiskeripolitik (GFP) som ska se till att fisket nyttjas på ett sätt som är både ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbart. EU-länderna fattar gemensamma beslut för fiskekvoterna i svenska och övriga EU-länders vatten. Det finns även många arter som inte regleras av EU:s gemensamma regler. Flera av dessa nationellt reglerade arter är betydelsefulla för såväl det yrkesmässiga kust- och insjöfisket som fritidsfisket. Hit hör t.ex. sik, siklöja, öring, ål, gädda, abborre, gös och hummer.

För att följa upp arbetet med att nå Hav i balans samt levande kust och skärgård har Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten (HaV)

tagit fram indikatorn ”Hållbart nyttjade fisk- och skaldjursbestånd i kust och hav”. Under 2017 bedömdes att endast 44 procent av bestånden nyttjades på ett hållbart sätt. För att uppnå ett långsiktigt hållbart fiske samt intakta ekosystem föreslår Vänsterpartiet nedanstående åtgärder.

5.1 Inför ytterligare reglering av fisket för att stärka torskbeståndet

Torsken i Östersjön är nära en kollaps. Det totala beståndet är mycket litet och individerna blir alltmer småväxta och i sämre skick. Det finns en rad hot mot torsken. Hårt fisketryck, födobrist, parasitangrepp och syrefattiga områden är några av dessa. Det gör att problemet är komplext och saknar enkla lösningar. Torsken har en viktig roll i Östersjöns ekosystem då den är en toppredator (dvs. står överst i näringskedjan) och därmed påverkar strukturen för hela ekosystemet. I Östersjön finns två torskbestånd, det västra och det östra. Läget är mest kritiskt för det östra beståndet. Fisket av torsk i östra Östersjön har under flera år varit lågt. Under 1980-talet fångades rekordstora mängder torsk från Östersjön med nivåer uppemot 400 000 ton. I dag har vi kvoter som tillåter ett fiske på 24 112 ton men tar i praktiken upp betydligt mindre än så. Sedan 2003 har antalet aktiva fartyg i Östersjön minskat med 60 procent och sedan 2013 har svenska fiskare inte utnyttjat hela sin kvot för torsk. 2018 utnyttjade Sverige 26 procent av vår totala kvot på torsk i det östra beståndet och den trenden fortsätter. Det finns för lite fisk att fiska upp och den som fiskas upp är i dag betydligt mindre än den någonsin varit tidigare.

Vänsterpartiet anser att det under lång tid, trots starka signaler från forskare, brustit i åtgärder för att förbättra situationen för arten. Vi har bl.a. föreslagit att det bör införas ett trålfiskestopp för torsk i hela Östersjön grundat på försiktighetsprincipen då Östersjön som ekosystem är påtagligt sargat. Östersjöns fiskeministrar har flertalet gånger satt högre fiskekvoter än vad Internationella havsforskningsrådet (Ices) rekommenderat för torsken. 2019 sänktes den tillåtna fångstmängden av torsk med 13 procent men det var ändå närmare 80 procent högre än den vetenskapliga rekommendationen. Vi välkomnar att regeringen drivit på för ett förbud av torskfiske i östra Östersjön under 2019 och att EU-kommissionen beslutade om nödstopp för kommersiellt fiske i södra Östersjön för att värna det östra beståndet från 24 juli till 31 december 2019. Vänsterpartiet anser dock att förbudet, grundat på försiktighetsprincipen, bör utökas att gälla till hela Östersjön samt förlängas.

Sverige bör verka för att ett nödstopp för torskfisket förlängs samt utvidgas till att gälla för hela Östersjön. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Tidigare blev östersjötorsken könsmogen vid en storlek på 40 cm men tillståndet i Östersjön gör att torsken nu blir könsmogen redan vid 7 cm. Det innebär att Östersjötorsken aldrig riktigt växer till sig eftersom all energi läggs på förökning snarare än tillväxt. Avsaknaden av stora torskar i ekosystemet innebär att arter som annars regleras av torsken påverkas. De fiskarter som närmast påverkas av och påverkar torsken är sill, skarpsill och plattfisk. Plattfisken är svår att fiska utan att få bifångst av torsk och sillen utgör en av torskens huvudföda. Därför har bestånden och fisket av dessa arter betydelse även för torsken. Det vore därför lämpligt med ett torskfiskestopp i hela Östersjön samt att fiske på sill/strömming och plattfisk i torskens lekområden under lekperioden förhindras.

Sverige bör verka för att fiskestopp införs på sill, skarpsill och plattfiskar i torskens lekområden under lekperioden i Östersjön. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Även i Västerhavet är situationen svår för torsken. I Kattegatt är läget enligt Ices kritiskt trots att man här infört ett antal förvaltningsåtgärder där även fiskefria områden ingår. Ices anser att fisket efter torsk helt bör stoppas 2020. Vänsterpartiet anser att de vetenskapliga rekommendationerna för fisket bör följas.

Sverige bör driva krav på att det kommersiella fisket på torsk i Kattegatt stoppas under 2020. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Strömming är en viktig födoresurs för torsk och en rad andra rovfiskar i Östersjön. Forskare från Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) har i rapport till föreslagit att Sverige och Finland gemensamt bör införa förbud för trålfiske av strömming i Ålands hav och sydvästra Bottenhavet. Förbudet föreslås gälla under vintern då stor strömming samlas i djupa hålor i Bottenhavet och under strömmingens lektid på våren. Mycket tyder på att det sker ett för högt fiskeuttag på lekströmming i de djupa delarna i södra Bottenhavet och Ices har tidigare föreslagit att man bör tillämpa försiktighetsprincipen i området. Trålfisket har under de senaste decennierna ökat i de djupa delarna i södra Bottenhavet. Det riskerar att påtagligt minska antalet lekmogna fiskar som senare under våren ska leka vid kusten. Förutom att det minskar förekomst av strömming i kustområdet ger det stora negativa effekter för såväl ekosystemet som det småskaliga fisket. De svenska fångsterna av strömming i Ålands hav i det småskaliga kustfisket har mer än halverats sedan 2015. I det område som föreslås få förbud är torsken i betydligt bättre skick än i södra Östersjön vilket skulle kunna vara ytterligare ett skäl att införa förbudet. Vänsterpartiet bedömer att förslaget är i linje med en förvaltning som tar hänsyn till hela det ekologiska systemet i havet.

Regeringen bör verka för att Sverige och Finland gemensamt inför förbud för trålfiske på strömming i Ålands hav och sydvästra Bottenhavet i lämplig omfattning för att stärka det ekologiska systemet och småskaliga kustfisket. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5.2 Begränsa bottentrålningen

Bottentrålningen är ett stort hot mot känsliga och ofta relativt okända havsmiljöer och ekosystem. De flesta arter som lever i djuphaven har en långsam tillväxt- och reproduktionstakt vilket gör att det tar mycket lång tid innan mängden fisk som tas upp kan ersättas. Extremt tunga redskap som river upp skadliga stoftmoln och ödelägger livet på botten används i dag. Bottentrålning påverkar miljön på flera sätt både genom fysisk påverkan på livsmiljöer och biologiskt genom att artsammansättningen förändras. Det enda välmående beståndet av torsk i svenska vatten återfinns i dag, enligt forskare på Havsmiljöinstitutet, i Öresund där trålförbud rått sedan 1930-talet. Den största delen av bottenlevande fisk och skaldjur som fångas av svenskt yrkesfiske fiskas med bottentrål. Det sker i dag en utveckling av mer skonsamma redskap för att bottentråla. Detta är en utveckling som Vänsterpartiet avser stödja både i svensk förvaltning och i EU-arbetet. Men då bottentrålningen i nuläget i stora delar motverkar ett långsiktigt hållbart fiske efter bottenlevande arter anser vi att fiskemetoden i denna form bör förbjudas inom EU.

Sverige bör verka för ett förbud mot icke-skonsam bottentrålning inom EU. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5.3 Fasa ut skadliga fiskemetoder och premiera de skonsamma

Val av fiskemetoder som exempelvis storleken på maskor gör att man kan undvika att fånga för små, för unga eller för stora fiskar. Men trots varierande nätmaskor kan olika redskap orsaka oavsiktliga bifångster av exempelvis sälar, delfiner och dykande sjöfåglar som trasslar in sig. Bifångster i både trål och andra fiskeredskap är ett allvarligt hot mot flera arter av fisk, sjöfågel och marina däggdjur. Dessutom visar nya studier i bl.a. Östersjön att mängden stora rovfiskar, såsom torsk, gädda och abborre, kan ha stor betydelse för att begränsa tillväxten av alger och andra övergödningseffekter. Vänsterpartiet ser positivt på att Havs- och vattenmyndigheten (HaV) i sitt regleringsbrev för 2019 får använda 8 miljoner kronor för att utveckla selektiva och skonsamma redskap. Vi menar däremot att redskapens selektivitet i trål inte är hela nyckeln och att det krävs ytterligare åtgärder för att i samarbete med fiskenäringen stimulera en ökad användning av passiva redskap såsom garn och långrev.

Regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder som fasar ut skadliga fiskemetoder på kritiska fiskebestånd samt premierar passiva fiskeredskap. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5.4 Inför förbud mot ålfiske

Ålen är klassad som akut hotad i Sverige. Sedan 1950-talet har mer än 99 procent av beståndet av glasålar (ålyngel) vid Europas kuster försvunnit. Det är därför av allra största vikt att ålfisket regleras på ett kraftfullt sätt. Sedan 2007 råder ett generellt förbud att fiska ål och endast den som har särskilt tillstånd från Havs- och vattenmyndigheten (HaV) får fiska arten. I dag finns i storleksordningen 200 yrkesfiskare som har tillstånd att fiska ål. Utöver det legala fisket i Sverige på ål finns även illegalt fiske. Så länge det finns legalt fiske på ål försvåras även kontrollen av försäljning av illegal ål och varje år beslagtas hundratals olagliga ålfiskeredskap i svenska vatten.

Det internationella havsforskningsrådet (Ices) råder till att snarast införa totalt fiskestopp på ål. EU har beslutat att allt fiske av ål i alla vatten ska förbjudas under en sammanhängande period på tre månader, mellan 1 augusti 2019 och 29 februari 2020. Varje medlemsstat har ansvaret att besluta om den exakta perioden under dessa 5 månader. I Sverige har HaV fått ansvar för att fastställa den. Förbudet genomfördes i Sverige från 1 november 2018 till 31 januari 2019 och omfattade allt fiske efter ål i havet och i kustvatten. Förbudet innebar dock att ålfisket bara minskade med 19 ton, dvs. 12 procent. Detta till stor del beroende på att man fiskade ålen tidigare på säsongen. HaV har beslutat att förbudet i år ska gälla under samma tidsperiod, dvs. mellan 1 november och 31 januari 2019. Förbudet omfattar inte insjövatten. Vänsterpartiet anser att ett fiskeförbud under 3 månader är otillräckligt och att ett totalt moratorium istället bör införas och att inga tillstånd ska ges för ålfiske. Sverige har ansvar för att bevara ålen, inte minst då de flesta könsmogna ålarna (blankålar) från Östersjöregionen vandrar ut längs vår kust, och vi bör vara ledande för att skydda arten i nödvändig utsträckning. Vi anser att ytterligare åtgärder även krävs för att arten ska återhämta sig, inte minst vattenkraftens negativa påverkan på beståndet, men att nuvarande fiskemöjligheter på arten inte är hållbart. Ett totalt moratorium, som även omfattar vårt sötvatten, bör därför införas tills arten återhämtat sig.

Sverige bör införa ett förbud för riktat fiske på ål. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige bör verka för att EU inför förbud mot riktat fiske på ål inom EU. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5.5 Effektivare fiskeövervakning

För att ett fungerande regelverk för ett hållbart fiske ska efterlevas krävs en effektiv kontroll samt ökad kunskap som därmed gynnar det yrkesfiske som följer regelverket om kvoter och utkastning. Kamerakontrollerna är en effektiv metod och kamera-materialet används för att säkerställa att rapporterade fångstuppgifter i loggboken är korrekta samt att fastställa att utkastförbud efterlevs. Kamerakontrollernas noggrannhet ger också en bra förutsättning för att inhämta fångstdata. Flera andra länder använder sig redan av den här tekniken och i Kanada genomfördes det första försöket redan 1999. Sedan 2019 är landningsskyldigheten (dvs. att all fisk som fångas och har en kvot inom EU ska tas ombord och landas i hamn) införd i samtliga EU-vatten. En hög efterlevnad av landningsskyldigheten kräver ett effektivt kontrollsystem. Vänsterpartiet har under flera år verkat för stärkt fiskeövervakning och bättre kunskapsunderlag gällande fiske och föreslagit möjlighet till försök med kamerakontroll. Vi välkomnar därför att regeringen 2019 gett HaV i uppdrag att utreda och föreslå hur ett försök med kamerabevakning av fiskefartyg kan genomföras.

5.6 Öka skyddet av havsområden

Internationella naturvårdsunionen (IUCN) enades 2016 om en resolution om att skydda 30 procent av havet i strikt skyddade områden till 2030. Sverige har för närvarande ett etappmål om att 10 procent av Sveriges marina områden ska skyddas. Naturvårdsverket konstaterar i sin fördjupade utvärdering av miljömålen 2019 att detta arealmål kan uppnås om anslagsnivån i statsbudgeten är i enlighet med 2018 års budget. Sverige har även inom den globala konventionen för biologisk mångfald (CBD) och FN:s hållbarhetsmål, de s.k. SDG-målen, att leva upp till målsättningen om att till 2020 skydda minst 10 procent av kust- och havsområdena grundat på bästa tillgängliga vetenskap. Oavsett om Sverige till 2020 klarar att uppnå mål om att minst 10 procent av våra marina områden ska vara skyddade 2020 i ett ekologiskt representativt, sammanhängande och funktionellt nätverk så visar forskning att behovet av skyddade områden ligger på ungefär 20–30 procent för varje livsmiljö. Det är därför hög tid att Sverige, i likhet med en rad andra länder, höjer ambitionen med ett nytt arealmål för skyddade marina områden för att stärka bevarandearbetet. Sverige har i dag en förhållandevis liten areal skyddade marina miljöer i Östersjön. Vänsterpartiet anser att Sverige på långsikt bör uppnå skydd för 30 procent av våra marina områden och att en målsättning om 20 procent bör vara ett lämpligt etappmål.

Regeringen bör återkomma med förslag på strategi och målsättning om att öka skyddet av ekologiskt representativa, sammanhängande och funktionella marina områden till minst 20 procent. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Inom FN förhandlas för tillfället ett globalt avtal som ska skydda internationellt vatten från överexploatering och därmed stärka det bristande regelverk som existerar i dag. Avtalet väntas vara klart under 2020 och kommer att vara ett tillägg i havsrättskonventionen (Unclos). Trots att förhandlingarna inom FN för närvarande är inne på

den tredje förhandlingsrundan av fyra och att utformning av regeltext närmar sig är det väldigt tyst från den svenska regeringen gällande Sveriges hållning.

De djupa havens ekosystem är till största delen utforskade men starkt påverkade av människan. Det finns i dag en rad exploateringshot från bl.a. fiskeindustrin och gruvindustrin. Forskare har rekommenderat att minst 30 procent av de globala marina områdena ska vara skyddade 2030 och bl.a. Tyskland och Storbritannien har ställt sig bakom en sådan målsättning. Vänsterpartiet anser att även Sverige i förhandlingar om ett globalt avtal bör ställa sig bakom en sådan målsättning för att skydda havet som ekosystem och livsmiljöerna för miljontals arter.

Sverige bör i förhandlingar om globalt havsavtal driva krav om att skydda minst 30 procent av de globala marina områdena senast 2030. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Gruvdrift på havsbotten kan riskera större skador för den marina miljön än oljeborring och jakt på djuphavsmineraler kan påverka miljöer som varit ostörda i miljarder år. Hur utvinningen av dessa mineraler kommer att påverka miljön för de djur som lever där och ekosystemet i stort vet i dag ingen säkert. Kunskapen om livet på flera tusen meters djup är för närvarande mycket bristfällig. Därmed blir en reglering för att minska riskerna vid gruvexploatering på havsbotten mycket svår. Vänsterpartiet anser att försiktighetsprincipen därför bör tillämpas för att undvika att djuphavsgruvor medför giftiga föroreningar i näringskedjorna och förstörda ekosystem. Sverige bör i förhandlingar om havsrättskonventionen driva krav om införande av moratorium mot gruvdrift på djuphaven. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6 Mikroplaster och farliga ämnen

Enligt Naturvårdsverket har flera miljögifter minskat kraftigt de senaste decennierna tack vare åtgärder, men på vissa platser i Östersjön och Västerhavet finns ändå alltför höga halter kvar. Samtidigt finns andra nyare farliga ämnen i allt större mängder i havsmiljön. I Sverige står fiskkonsumtionen generellt för en stor del av det totala intaget av miljögifter. Vårt genomsnittsintag av PCB och dioxiner kommer till en betydande del från fisken vi äter. Fet fisk från Östersjön, Vänern och Vättern innehåller ofta dioxin och PCB över EU:s gränsvärden. Sverige och Finland har dock ett undantag från EU:s regler som nu permanentats och som ger rätt att sälja fisken på den inhemska marknaden. Särskilt höga halter finns i fet fisk som strömming och vildfångad lax från förorenade områden, t.ex. Östersjön, Vänern och Vättern.

Perfluorerade ämnen och bromerade flamskyddsmedel, som kommer från våra vardagsartiklar, har under många decennier ökat markant i vår miljö. Provtagningar i sillgrissleägg och strömming kan tyda på att några av dessa börjar minska.

Sverige har begränsat användningen av kvicksilver men det går enligt Naturvårdsverket inte att se någon tydlig trend när det gäller halterna i sill och strömming. Kadmiumhalterna i sill och strömming ligger kvar på samma nivåer som i början av 1980-talet trots flera åtgärder för att minska utsläppen. Halterna är betydligt högre i Östersjön än på Västkusten.

Den marina nedskräpningen leder till störningar i havets ekosystem. Plastföremål utgör den största delen av det marina avfallet. Plast är särskilt problematiskt då naturen

inte kan bryta ned den, plast bryts i stället bara ner i mindre och mindre delar. Mikropartiklar av plast, s.k. mikroplaster (mindre än 5 mm), är särskilt störande för ekosystemet då de är av sådan liten storlek att de av organismerna uppfattas som plankton. I en svensk studie som presenterades i tidskriften Science framkom att abborrlarver föredrog att äta mikroplastpartiklar framför deras naturliga föda plankton. Följden av detta blev att de förutom sämre tillväxt även fick ett förändrat beteende. De blev mindre aktiva än fiskar uppfödda på plankton och reagerade inte på doften av rovdjur med följderna att de lättare blev uppätta. I vatten fungerar dessutom mikroplasten som magneter vilket gör att miljögifter binder hårdare till dessa partiklar än till naturliga partiklar. Även människor kan få i sig mikroplaster genom att t.ex. äta filtrerande skaldjur som exempelvis musslor. Nästan all plast som finns i haven kommer från land.

Om inte snabba åtgärder vidtas för att minska plastmängden i våra hav förväntas plastmängden i våra hav att nästan fördubblas inom 6 år. Fortsätter vi som vi gör finns det mer plast än fisk i haven 2050.

Plast består inte av ett material utan är en samling av väldigt många material. Plast görs vanligen från fossil råvara men även från förnybar råvara. Råoljan som används till plasttillverkning kan enligt beräkningar orsaka hela 6 procent av de totala utsläppen av växthusgaser. Det finns således ett flertal skäl att minska användningen av plast genom regleringar och förbud samt att stärka materialåtervinningen. Även plast som produceras av förnybar råvara orsakar negativa miljöeffekter för det marina ekosystemet. Vissa av de biobaserade plasterna är biologiskt nedbrytbara men inte alla.

Naturvårdsverket har kartlagt möjliga källor och spridningsvägar av mikroplaster i Sverige. Man bedömer att dessa källor primärt bör åtgärdas i Sverige:

- Väg och däck
- Konstgräsplaner
- Industriell produktion och hantering av primärplast
- Tvätt av syntetfibrer
- Båtbottenfärg
- Nedskräpning

Samtidigt konstaterar Naturvårdsverket att det brister i tillräcklig vetenskaplig kunskap kring mikroplaster i haven och dess ursprung.

EU har i det s.k. engångsplastdirektivet 2019 beslutat att förbrukningen av vissa engångsartiklar av plast ska minska. Direktivet innehåller både förbud mot vissa engångsartiklar av plast och krav på minskning av andra. Medlemsländerna ska införa en rad krav för att minska plastens inverkan på miljön och förbjuda vissa plastprodukter. Dessutom innehåller direktivet krav på att medlemsländerna ska göra det som behövs för att minska förbrukningen av muggar och livsmedelsbehållare av plast för engångsbruk. Vänsterpartiet delar regeringens bedömning att direktivet är ett steg i rätt riktning för en mer hållbar plastanvändning men att fler åtgärder krävs. Dessa åtgärder behöver både minska plastavfallet och samtidigt öka återvinningen av avfallet. Vi välkomnar att regeringen tillsatt en utredning i syfte att se över möjligheter för förbud av ytterligare produkter av plast för engångsbruk samt reglering av produkter som oftast förekommer vid nedskräpning på stränder och konstgräsytor. Vänsterpartiet anser dock att ytterligare åtgärder redan nu måste vidtas för att minska spridningen av farliga ämnen och mikroplaster i våra hav.

6.1 Inför nationellt förbud mot försäljning av plastbärkassar

Enligt EU:s direktiv ska förbrukning av plastbärkassar minska för att förbättra miljön och effektivare nyttja våra resurser. I Sverige införde regeringen en ny förordning 2016 om plastbärkassar för att minska förbrukningen av plastbärkassar. Riksdagen beslutade 2017 att butiker och restauranger ska informera om plastkassars miljöpåverkan och medverka till att förbrukningen ska minska. I Sverige förbrukade vi 102 plastbärkassar per person 2018. Målet till 2025 är 40 plastkassar per person och år. Statistik från 2017 visar att endast 40 procent av den sålda plasten material återvanns. Enligt Håll Sverige Rents skräppapport kommer plastpåsar på sjunde plats bland det vanligaste skräpet längs våra stränder.

Vänsterpartiet anser att det krävs kraftigare reglering av plastbärkassar för att minska dess miljöpåverkan. Vi anser att användning av plastbärkassar bör avskaffas. Att främja biobaserade plaster i stället för fossilbaserade plaster kan vara motiverat i en del fall för att minska plastförbrukningens miljöpåverkan och minska beroendet av fossila råvaror som råolja och naturgas. Inte heller biobaserade plastpåsar bryts dock ned och förorsakar skada på ekosystemen även de. Det finns biologiskt nedbrytbar plast, som kan vara tillverkad av både förnyelsebar och fossil råvara, men dessa kräver speciella förhållanden för att brytas ned. Regeringen har 2019 tagit fram en promemoria med förslag på skatt på plastbärkassar. Vi välkomnar att initiativ tas av regeringen för att med starkare styrmedel minska användningen men menar att det är otillräckligt. Ett flertal länder har valt att införa förbud mot plastbärkassar och vi anser att Sverige bör ansluta sig till dessa länder.

Sverige bör införa ett förbud mot plastbärkassar. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6.2 Inför ytterligare pantsystem för plastprodukter

I princip ska alla dryckesförpackningar av plast eller metall som säljs i Sverige ingå i ett godkänt retursystem. Undantag gäller dock för dryck som huvudsakligen består av mejeriprodukter eller grönsaks-, frukt- eller bärjuice. Några producenter av saft och juice har frivilligt valt att ansluta sina produkter till retursystemet men det är inget krav.

Jordbruksverket har 2016 genomfört en översyn av retursystemet för dryckesförpackningar som innehåller flera förslag på utvidgat pantsystem som vi anser att det finns goda skäl att genomföra. Genom ett utvidgat pantsystem för dryckesförpackningar kan kostnaderna för insamling och återvinning fördelas direkt till producenterna. Vänsterpartiet anser att det finns skäl att klargöra lämplighet i att även införa pantsystem för ytterligare plastprodukter då detta stimulerar ökad grad av insamling och återvinning. Det skulle också ligga väl i linje med att Naturvårdsverket 2019 fått i uppdrag att föreslå etappmål för att främja återanvändning av förpackningar. Ett utvidgat pantsystem bör också eftersträva funktionalitet med övriga nordiska länder.

Regeringen bör återkomma med förslag på ytterligare pantsystem för plastprodukter. Detta föreslår vi i vår motion Återbruk och återvinning 2019/20:2579.

Det finns stora fördelar med pantsystem då det återvunna materialet går i ett eget flöde och har en hög kvalitet. I detta ligger en vinst för att återvinna en mängd material, inte minst för plastprodukter som kan framställas med stor variation gällande vilken typ av plast som använts. Vänsterpartiet anser att ett rimligt krav på livsmedelsbutikerna bör vara att samtliga plastdryckesförpackningar som finns för försäljning också ska vara

möjliga att panta i samma butik. Ett lagförslag bör omfatta möjlighet till undantag för butiker där det anses skäligt, t.ex. lanthandlare. Regeringen bör återkomma med förslag på lagstiftning som innebär krav på livsmedelsbutiker om att försäljning av drycker med plastförpackning endast får ske om dessa är möjliga att panta och därmed återanvändas och återvinnas. Detta föreslår vi i Vänsterpartiets motion 2019/20:2579 Återbruk och återvinning.

6.3 Ställ högre krav på plastproducenterna

Plast har även en rad fördelar och är mycket användbart, t.ex. inom sjukvården. Plast ska därför användas där det är mest lämpligt. För att få till stånd en hållbar plastanvändning krävs, förutom att användning av plast minskas, därför att så mycket som möjligt av använd plast kan återanvändas och återvinnas och att råvara av plast blir mindre fossilberoende. I dag konsumerar vi dock en stor mängd plast i Sverige som inte är möjligt att vare sig återanvända eller återvinna. Ibland innehåller plastprodukter ämnen som är miljö- och hälsoskadliga vilket gör att de inte lämpar sig för materialåtervinning men i många fall beror det på att plastprodukterna består av så olika typer av plast att materialåtervinning inte är möjlig. Det är en ohållbar situation som enligt Vänsterpartiets uppfattning måste åtgärdas genom att högre krav ställs på producenterna. Även om EU har antagit en i delar ambitiös handlingsplan för den cirkulära ekonomin får det inte begränsa vår nationella rådighet för skyndsamma nödvändiga åtgärder.

Regeringen bör återkomma med förslag på lagstiftning med krav på ökat producentansvar samt krav på standardisering av plasttyper så att ökad återanvändning och återvinning möjliggörs. Detta föreslår vi i Vänsterpartiets motion 2019/20:2579 Återbruk och återvinning.

6.4 Minska fosfors belastning på miljön

Tillförseln av fosfor behöver minska med runt 20 procent till Bottenviken och mer än halveras till Egentliga Östersjön. Ungefär hälften av Sveriges fosfortillförsel från land till Egentliga Östersjön kommer från vår jordbruksmark. Även avloppsvatten via reningsverk och mindre avlopp är stora källor för tillförsel av fosfor. Genom att åstadkomma resurseffektiva kretslopp kan den negativa belastningen på miljön och folkhälsan minska. I dag är dock spridning av avloppsslam från reningsverk inte hållbart. Att återföra fosfor till åkermarken från reningsverken är eftersträvänsvärt men får inte ske på bekostnad av att t.ex. bromerade flamskyddsmedel, PCB, läkemedelsrester och andra miljögifter sprids till odlingsmarken. Vänsterpartiet delar därför regeringens uppfattning att spridning av avloppsslam bör fasas ut och ersättas av tekniker där fosfor återvinnas utan att miljö- och hälsoskadliga ämnen sprids. I dag finns dock tekniska lösningar som kan framställa en fosforfraktion som är fri från läkemedelsrester och andra miljögifter och som även möjliggör produktion av biogas. Vi välkomnar att regeringen tillsatt en utredning för att se över hur förbud mot spridning av avloppsslam kan införas samt om investeringsstöd behövs för lösningar som utvinnet fosfor ur avloppsslam. Målsättningen är att fosfor ska återvinnas på ett giftfritt och säkert vis från avloppsslam. Utredningen ska presentera sitt slutbetänkande i september 2019.

Vänsterpartiet anser att det m.a.a. betänkandet från utredningen nu är angeläget att Sverige även får ett etappmål för hållbar återföring av fosfor.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på etappmål för hållbar återföring av fosfor. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Elin Segerlind (V)

Lorena Delgado Varas (V)

Jens Holm (V)

Birger Lahti (V)

Håkan Svenneling (V)

Hanna Gunnarsson (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Yasmine Posio (V)

Jessica Thunander (V)